

УДК 811.16(062)(049.3)

УДК 821.16(062)(049.3)

Милица АНЧЕВСКИ

Филолошки факултет „Блаже Конески“

Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ – Скопје

m.anchevski@flf.ukim.edu.mk

СЛАВИСТИКАТА ВО СИНХРОНИЈА И ДИЈАХРОНИЈА.

КОЛЕКТИВНА МОНОГРАФИЈА / уредник Јасминка

Делова-Силјанова. Скопје: УКИМ, ФЛФБК, Катедра за

славистика. 2025. 410с.

ISBN 978-608-234-113-2. COBISS.MK-ID 64417029¹

Еј, Словени, жив е тука
зборот свет на родот,
штом за народ срце чука
преку син во внукот!

Жив е вечно, жив е духот
словенски во слога.
Не нè плашат адски бездни
ниту громов оган!

Пустошејки, нека бура
и над нас сè втурне.
Пука даб и карпа сура,
плото ќе се урне!

¹ Колективната монографија *Славистиката во синхронија и дијахронија* е достапна на следниов линк:

<https://flf.ukim.mk/wp-content/uploads/%D0%A1%D0%BB%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%B2%D0%BE-%D1%81%D0%B8%D0%BD%D1%85%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D1-%98%D0%B0-%D0%B8-%D0%B4%D0%B8%D1%98%D0%B0%D1%85%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B8%D1%98%D0%B0-21.02.2025.pdf>

(пристапено на 8.05.2025)

Стоиме на стамен-прагот
 - клисури и бедем.
 Проклет да е тој што предал
 Родина на врагот!

Ни порачуваат стиховите од периодот на ПАНСЛАВИЗМОТ, чијашто прва верзија ја напишал словачкиот свештеник Самуел Томашик во 1834 при една посета на Прага. Растревожен од фактот што низ улиците на најзначајниот чешки град повеќе може да се чуе германски отколку чешки, еден од словенските јазици. Потоа, под инспирација од една полска народна песна, со соодветна доработка од страна на Михал Клеофас Огињски (Michał Kleofas Ogiński), се родила идната химна на Панславизмот.

Низ страниците од КОЛЕКТИВНАТА МОНОГРАФИЈА *СЛАВИСТИКАТА ВО СИНХРОНИЈА И ДИЈАХРОНИЈА* можеме да се навратиме кон живиот дух на ПАНСЛАВИЗМОТ и денеска, во 21 век. Продолжувајќи ја научната мисла во рамките на МЕЃУНАРОДНИОТ СЛАВИСТИЧКИ собир „Славистиката во синхронија и дијахронија“, одржан по повод 75 години од основањето на Катедрата за славистика при Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ во рамките на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, на 29 и 30 септември 2022 година во просториите на ФлФБК и онлајн.

Обемната колективна монографија со ист назив, меѓу останатото, е инспирирана од овој меѓународен собир, а не постконференциски зборник. На своите четиристотини и десет страници, низ шест поглавја, поместени се вкупно триесет и еден труд од автори од различни словенски академски институции (универзитети, академии и центри за применета лингвистика).

Првото поглавје, со наслов „Словенските јазици низ призмата на современите проучувања“ носи осум труда: од областа на морфологијата, со посебен акцент на дативот и на генитивот; од областа на лексикологијата и лексикографијата; од областа на ортографијата.

Второто поглавје е посветено на „Словенските јазици и фразеолошките проучувања“ и вклучува шест труда. Тие ги илустрираат различните пристапи во истражувањето на фразеологијата.

Третото поглавје е посветено на „Книжевните проучувања во словенски контекст“ и содржи девет статии, што се однесуваат на најразлични теми од областа на руската, на полската и на чешката книжевност обработени од различни аспекти.

Четвртото поглавје опфаќа три теми од областа на „Иновативните дидактички методи во словенскиот свет“. Особено се истакнува истражувањето на наставата за време на периодот на пандемијата, период кој ни отвори нови перспективи за начините на изведување на наставата. Во ова поглавје се обработуваат и теми за подготовката на наставникот за изучување на еден јазик како странски, но и за новите плотодидактички проучувања.

Петтото поглавје е посветено на „Поттикнувачката моќ на преводот“ и е застапено со четири статии. Во нив се разгледуваат различни прашања од областа на преводот, од граматички аспект, од аспект на политичкиот дискурс, но и од аспект на преведувач на уметничка литература.

„Предизвиците на современата славистика“ е насловот на шестото поглавје во кое се поместени четири статии. Авторите на статиите од ова поглавје не запознаваат со работата на истражувачки проекти во кои се вклучени, но можеме повеќе да дознаеме и за влијанието на Меѓународниот славистички комитет во развојот на славистиката.

Трудовите што се вклучени во оваа колективна монографија претставуваат една панорамска перспектива на славистичките проучувања во разни области. Тоа само докажува колку широко поле за проучување претставува славистиката и претставува уште еден доказ дека славистичките проучувања имаат иднина. Можеме да забележиме дека синхрониските проучувања и контрастивните проучувања на словенските јазици се во фокусот на овие трудови, додека дијахронијата се зема како темел, но не претставува фокус.

Земајќи ги предвид разнородноста на тематиките и на методолошките пристапи на авторите на трудовите во оваа колективна монографија, ѝ честитаме на уредничката, проф. Јасминка Делова-Силјанова за конципирањето на монографијата. И, секако, респект за рецензентите, бидејќи, несомнено, рецензентската работа врз овој том им предизвикала огромни главоболки.

Најтопло препорачувајќи им ја КОЛЕКТИВНАТА МОНОГРАФИЈА *СЛАВИСТИКАТА ВО СИНХРОНИЈА И ДИЈАХРОНИЈА* на проучувачите на научната мисла од областа на славистиката, ќе завршиме со еден цитат од Станислав Лем за неограничувањето на научната и креативната мисла, толку неопходно во овој глобализаторско униформен 21 век:

„Секој текст може да содржи повеќе значења, одошто во него сместил самиот автор“.